

OKVIRNI PLAN SARADNJE MULTISEKTORSKIH TIMOVA I LOKALNIH MEDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

OKVIRNI PLAN SARADNJE MULTISEKTORSKIH TIMOVA I LOKALNIH MEDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

**UNAPREĐENJE ULOGE LOKALNIH MEDIJA U PREVENCIJI NASILJA
NAD ŽENAMA I NASILJA U PORODICI U BiH**

UN WOMEN

Sarajevo, juli 2021.

SADRŽAJ

UVOD	5
Mediji i prevencija nasilja nad ženama i nasilja u porodici	5
Izrada Okvirnog plana saradnje multisektorskih timova i medija	7
Ključni termini	7
Mjere za uspostavljanje i ojačavanje postojeće saradnje multisektorskih timova i medija na lokalnom nivou	8
<hr/>	
ANEKS 1	
PRIMJERI AKTIVNOSTI	10
<hr/>	
ANEKS 2	
MOGUĆI MODALITETI	
UKLJUČIVANJA MEDIJA U RAD MST	12
<hr/>	
ANEKS 3	
SMJERNICE TA ETIČKO IZVJEŠTAVANJE	13

Mediji i prevencija nasilja nad ženama i nasilja u porodici

Nasilje nad ženama je ukorijenjeno u neravnopravnim odnosima moći između muškaraca i žena i predstavlja jedan od najtežih oblika povrede osnovnih ljudskih prava. Svaka treća žena u svijetu je doživjela neki oblik nasilja. U Bosni i Hercegovini, nešto manje od polovine žena (48%) doživjelo je neki oblik nasilja od svoje petnaeste godine, uključujući psihičko, fizičko, ekonomsko i seksualno nasilje.¹

Društva sa tradicionalnim i patrijarhalnim obrascima ponašanja, kakvo je bosanskohercegovačko, mogu imati najveće prepreke u oblasti promocije rodne ravnopravnosti, pa rad na u toj oblasti treba shvatiti kao kontinuirani proces, a ne samo kao jednokratnu intervenciju. Podizanje svijesti javnosti o rodnoj ravnopravnosti, te prevazilaženje stereotipa i predrasuda o ulogama žena i muškaraca, jedan je od najdugotrajnijih procesa u sferi rada na rodnoj ravnopravnosti i sprečavanju nasilja nad ženama. Mediji imaju jednu od najvažnijih i najizazovnijih uloga u razbijanju rodni stereotipa, te u profesionalnom izvještavanju o nasilju nad ženama i nasilju u porodici.

Definiranje uloge medija, te uspostavljanje saradnje sa medijima u oblasti sprečavanja nasilja nad ženama, zvanično su pokrenule države članice Ujedinjenih nacija prije 25 godina na Četvrtoj svjetskoj konferenciji UN-a o ženama u Pekingu. Pekinška deklaracija i platforma za akciju (1995.) u poglavlju IV „Strateški ciljevi i akcije“ prepoznaje medije kao „kritičnu oblast koja izaziva zabrinutost“ naročito u domenu stereotipnog prikazivanja uloge žene, te neravnopravnog učešća žena u svim sistemima komunikacije.² Deceniju kasnije, mediji i uloga medija su testirani i preispitivani kroz različite intervencije promjene percepcije javnosti o rodnoj ravnopravnosti i rodni stereotipima. Jedan od značajnih resursa iz tog perioda objavio je UNESCO u formi „Rodno osjetljivih indikatora za medije“.³

Prepoznavanje uloge medija u sprečavanju nasilja nad ženama postalo je pravno obavezujući okvir kroz donošenje Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (2011)⁴ (u daljem tekstu: Istanbulska konvencija) koju je Bosna i Hercegovina ratificirala 2013. godine.

Član 17. Istanbulske konvencije „Sudjelovanje privatnog sektora i medija“ sadrži dvije obaveze. Prva nalaže državama članicama da potiču privatni sektor, sektor informacijske i komunikacijske tehnologije, kao i medije, da učestvuju u razvijanju i implementaciji lokalnih politika u oblasti sprečavanja nasilja nad ženama, uz dužno poštovanje slobode izražavanja i neovisnosti medijai uredničkih politika. Druga obaveza se odnosi na uvođenje samoregulacijskih politika i standarda kojim će privatni sektor i mediji odstupati od štetnih praksi rodne stereotipizacije i promovisanja degradirajuće uloge žene u društvu.⁵

Pored Istanbulske konvencije, koja obavezuje države da potiču medije na učešće u prevenciji nasilja nad ženama, značajne su u ovom smislu ismjernice/preporuke Odbora ministara Vijeća Europe o ravnopravnosti žena i muškaraca u medijima. Smjernice su neobavezujući instrumenti, ali kao praktičan alat predlažu rješenja i konkretne tehnike za operacionalizaciju međunarodnih i lokalnih standarda. Kako se navodi u Eksplanatornom izvještaju uz Istanbulsku konvenciju, uz Član 17., neke od značajnih smjernica su „Preporuka Rec(84)17 o ravnopravnosti žena i muškaraca u medijima“ i „Preporuka 1555 (2002) Prikaz žena u medijima.“⁶ Primjera radi, Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe Rec(2013)17⁷ zagovara konkretne mjere za države članice, ali i za medijske organizacije, gdje stoji:

1 Istraživanje OESS-a o nasilju nad ženama u Bosni i Hercegovini. Dobrobit i blagostanje žena. OSCE, 2019. Dostupno na: https://www.osce.org/files/f/docu-ments/f/7/439724_0.pdf (pristupljeno 8.1.2021.)

2 Pekinška deklaracija i platforma za akciju (1995.), str. 27. Dostupno na: <https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2014/01/04-PEKINSKA-DEKLARACIJA-kb.pdf> (pristupljeno 7.1.2021.)

3 UNESCO's Gender-Sensitive Indicators for Media Study (GSIM) <https://www.media-diversity.org/resources/unescos-gender-sensitive-indicators-for-media/> (pristupljeno 8.1.2021.)

4 Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Vijeće Evrope (2011.) Dostupno na: <https://rm.coe.int/168046246e> (pristupljeno 8.1.2021.)

5 Za više informacija vidjeti pasus 107. i 108. Eksplanatornog izvještaja uz Istanbulsku konvenciju, dostupnog na <https://rm.coe.int/16800d383a> (pristupljeno 7.1.2021.)

6 Ibid. str. 20. Smjernice na lokalnim jezicima dostupne na: Preporuka Odbora ministara /Rec(2013)1, dostupno na <https://rm.coe.int/1680595b31> (pristupljeno 8.1.2021.)

7 Preporuka Odbora ministara/Rec (2013), str. 5 1680595b31 (coe.int) (pristupljeno 8.1.2021.)

Države članice trebale bi podržavati inicijative za širenje svijesti i kampanje za borbu protiv rodni stereotipa u medijima.

Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe Rec(2013)¹

Medijske organizacije bi trebalo poticati da usvoje samoregulatorne mjere i razviju standardemedijskog izvještavanja čiji je cilj “nestereotipno prikazivanje, uloga i vidljivost žena i muškaraca, izbjegavanje seksističkog oglašavanja, jezika i sadržaja koji bi mogli dovesti do diskriminacije na osnovi spola, poticanja mržnje i rodno uvjetovanog nasilja”.

Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe Rec(2013)¹

Profesionalni standardi za medije u Bosni i Hercegovini uspostavljeni su zakonodavnim okvirom koji čini Zakon o komunikacijama BiH,⁸ a institucionalizirani kroz Regulatornu agenciju za komunikacije BiH (RAK BiH). Zakonske nadležnosti Agencije, između ostalog, propisuju poštivanje i promovisanje ravnopravnosti spolova i uklanjanje svih oblika predstavljanja muškaraca ili žena na stereotipn i uvredljiv ili ponižavajući način.⁹ Kodeksom o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija¹⁰, Vijeće RAK-a BiH donosi odrednice kojima se zabranjuje emitovanje programskog sadržaja koji podstiče na mržnju, nasilje, diskriminaciju ili predrasude na osnovu spola.

Vijeće za štampu i online medije BiH kao samoregulatorno tijelo za štampane i online medije djeluje u skladu sa Kodeksom za štampu i online medije BiH¹¹ u kojem se Članom 4a propisuje „ravnopravnost spolova i poštivanje osobnosti“.

Prema tom Članu, novinari moraju izbjegavati direktne i indirektno komentare kojima ličnosti stavljaju u neravnopravan položaj i diskriminišu ih na osnovu spola, roda, rodno identiteta, rodno izražavanja i/ili seksualne orijentacije.¹²

UN agencija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena u Bosni i Hercegovini (UN Women u BiH) od 2016. godine intenzivno radi na sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici u BiH. Rad u toj oblasti uključuje unapređenje sistema zaštite od nasilja kroz jačanje kapaciteta pružalaca usluga i kroz usaglašavanje politika i zakona sa međunarodnim standardima. Rad na prevenciji nasilja je također u fokusu rada UN Women u BiH i uključuje rad na promjeni stavova i ponašanja u vezi sa nasiljem nad ženama i djevojčicama i nasiljem u porodici. U okviru ovog rada, saradnja sa medijskom zajednicom na podizanju svijesti i promjeni štetnih stavova u vezi sa nasiljem nad ženama je od iznimnog značaja. U fokusu trenutnog rada sa medijskom zajednicom je jačanje uloge medija u prevenciji nasilja na lokalnom nivou i za cilj ima poticanje uspješne saradnje medija i institucija/organizacija koje su uključene u rad multisektorskih timova za sprečavanje nasilja u porodici. Na ovaj način, medijska zajednica i multisektorski timovi imaju priliku zajednički definisati konkretne prijedloge saradnje s ciljem provođenja tih prijedloga u praksi.

⁸ Službeni glasnik BiH, broj 31/03, 75/06, 32/10 i 98/12.

⁹ Izvještaj Bosne i Hercegovine o zakonodavnim i drugim mjerama za provođenje odredbi Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Str 39. <https://arsbih.gov.ba/usvojen-izvjestaj-bih-o-provodjenju-istanbulske-konvencije/>

¹⁰ „Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija“ moguće preuzeti sa: <https://www.rak.ba/bs-Latn-BA/articles/108> (pristupljeno 8.1.2021.)

¹¹ „Kodeks za štampu i online medije BiH“, dostupan na: <https://www.vzs.ba/index.php/vijece-za-stampu/kodeks-za-stampu-i-online-medije> (pristupljeno 8.1.2021.)

¹² Član 4a Kodeksa za štampu i online medije BiH.

Izrada Okvirnog plana saradnje multisektorskih timova i medija

Ovaj dokument je nastao kao rezultat konsultativnih sastanaka sa predstavnicima i predstavnicama 11 multisektorskih timova (u daljem tekstu: MST) i/ili koordinacionih i savjetodavnih tijela koja rade na prevenciji i zaštiti osoba koje se suočavaju sa nasiljem u porodici.

Konsultativni sastanci u okviru programa "Lokalno novinarstvo i izvještavanje o nasilju nad ženama i nasilju u porodici" imali su za cilj da prikupe saznanja o dobrim praksama postojeće saradnje, ispitaju potrebu ostvarivanja takve saradnje i definišu modele saradnje MST-a i lokalnih medija. Program je usmjeren na unapređenje medijskog izvještavanja o rodno zasnovanom nasilju nad ženama i djevojčicama i nasilju u porodici, ali i na ukazivanje značaja multisektorskog odgovora na nasilje, ukazujući svim stranama da je rad na sprečavanju nasilja dug i kontinuiran proces, te da doprinos medija u tome može da ide puno dalje od uobičajenog *ad hoc* faktualnog izvještavanja.

Imajući u vidu sve specifičnosti posmatranih lokacija, te različit stepen usaglašenosti koordinisanog odgovora na nasilje 11 multisektorskih timova, ovaj dokument ima trostruku ulogu: uspostaviti saradnju multisektorskih timova i medija u onim zajednicama gdje to nije ostvareno, unaprijediti saradnju među MST i medijima u onim zajednicama gdje je to potrebno, te ponukati zajednice koje još uvijek rade na uspostavljanju multisektorskih timova da u samom početku razmotre i definišu ulogu medija.

Multisektorski timovi, u zavisnosti od posmatrane lokacije, imaju različitu dinamiku rada u pogledu učestalosti sastanaka, različite organigrame u smislu aktivnih i pridruženih članova, te samim tim, različito iskustvo i njime determinisan odnos prema lokalnim medijskim redakcijama. U naredna tri poglavlja predstavljamo:

- *Mjere za uspostavljanje i ojačavanje saradnje* koje se mogu, u potpunosti (1-6) i/ili djelimično (3-6), primijeniti ovisno od stepena prethodnog iskustva saradnje sa medijima. Pojedini koraci iz ove sekcije mogu se primijeniti i za unapređenje dinamike rada multisektorskih timova.
- Sekcija *Primjeri aktivnosti* donosi konkretne prijedloge rada multisektorskih timova i medijskih redakcija.

- *Modeli saradnje*, tiču se dinamike i učestalosti saradnje koja se može prilagoditi specifičnostima svake ciljane lokacije.

Ključni termini

Multisektorski odgovor na nasilje u porodici predstavlja holistički i koordiniran pristup čiji je cilj uskladiti i uvezati programe i aktivnosti koje su razvile i koje primjenjuju različite institucije u oblasti psihosocijalne zaštite, provođenja zakona (policija, tužilaštvo i pravosudni organi) i zdravstva. Multisektorski odgovor zasniva se na međuinstitucionalnom partnerstvu i saradnji, zahtijeva zajedničku filozofiju rješavanja pitanja nasilja u porodici, te slijedi principe i standarde koje određuju uključeni partneri.¹³

Lokalni mediji su oni koji djeluju na nivou lokalnih zajednica, općina, gradova i kantona, a izvještavaju o pitanjima koja su bitna za tu lokalnu samoupravu, pružaju servisne i druge informacije, i mogu da imaju važnu ulogu za lokalnu demokratiju.¹⁴

Rodno odgovorno izvještavanje je ono koje izbjegava upotrebu stereotipa u prikazivanju žena i muškaraca kao i osoba koje se suočavaju sa nasiljem, upotrebu senzacionalizma i bombastičnih naslova koji potenciraju brutalne detalje u izvještavanju o nasilju nad ženama, kao i ono koje posvećuje više pažnje istraživačkim tekstovima koji će ponuditi širu sliku o nasilju nad ženama, uzrocima i posljedicama tog problema.¹⁵

Prevencija nasilja jedan je od načina borbe protiv nasilja nad ženama i djevojčicama i nasilja u porodici, i mediji igraju važnu ulogu u tome. Podizanjem svijesti javnosti i odgovornim medijskim izvještavanjem moguće je uticati na sprečavanje nasilja. Profesionalno i etično medijsko izvještavanje o ovoj temi doprinosi opštem obrazovanju javnosti o opasnostima nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

¹³ Hrnčić, Z. i Bećirović, F. (2018). *Postupanje u slučajevima nasilja u porodici. Multisektorski odgovor*. Sarajevo: Gender centar FBiH

¹⁴ Hodžić, S. i Sokol, A. (2018). *Javni lokalni mediji između javnog interesa i finansijske ovisnosti*. Sarajevo: Mediacentar.

¹⁵ Dekić, S. (2017). *Priručnik za izvještavanje o rodno zasnovanom nasilju*. Sarajevo: UN Women u BiH.

Mjere za uspostavljanje i ojačavanje postojeće saradnje multisektorskih timova i medija na lokalnom nivou

Uvezivanje multisektorskih timova i medijskih redakcija na lokalnom nivou

Cilj: upoznavanje i stvaranje osnove za izgradnju boljeg povjerenja među medijima i institucijama.

Provedba: mapirati profesionalne medijske redakcije u zajednici, kao i profesionalne novinare i novinarkе; organizovati sastanke uživo tamo gdje i kada je to moguće i omogućiti učesnicima/cama da se upoznaju ne samo na formalnom, nego i na neposrednom ličnom osnovu; angažovati kredibilnog partnera za facilitiranje procesa, ukoliko je potrebno.

Definisanje zajedničkog problema i zajedničke vizije rješenja

Cilj: omogućiti postizanje dogovora u definiranju zajedničkog problema. Ovo je preduslov zajedničke vizije za rješenje, te omogućava djelovanje usmjereno na rezultate.

Provedba: ukazati na zajednički interes podizanja svijesti javnosti o nasilju u porodici i na koji način saradnja medija sa multisektorskim timom može tome pridonijeti. Ukazati na bolju saradnju/unapređenje saradnje kao na prvi korak u postizanju tog rezultata. Omogućiti jedinstveno/istovjetno razumijevanje vrijednosti i uloga u saradnji.

Definiranje ciljeva saradnje multisektorskih timova i medijskih redakcija u skladu sa postojećim okvirima saradnje, i uporedo sa zagovaranjem na njihovom unapređenju

Cilj: omogućiti definisanje ciljeva saradnje u skladu sa postojećim zakonodavnim okvirima, standardima i smjericama, na opštinskom, kantonalnom, entitetskom i državnom nivou.

Provedba: referisati se na postojeće značajne politike, uključujući i one koje su vezane za medijsko izvještavanje, poput protokola o saradnji i akcionih planova u oblasti prevencije nasilja i na osnovu njih postaviti ciljeve saradnje na način da budu prilagođeni potrebama i okolnostima lokalne zajednice. U definisanju ciljeva voditi se primjerima dobre prakse, kako u BiH tako i na regionalnom i globalnom nivou koliko je to moguće.

Kreiranje različitih obrazaca/pristupa saradnji MST i medija u skladu sa različitim kapacitetima zajednice/multisektorskog tima/medijske redakcije

Cilj: omogućiti razvoj prilagođene i kontekstualizirane intervencije kako bi se obezbijedilo djelotvorno učešće svih zainteresovanih strana, bez obzira na predašnje iskustvo, stepen saradnje multisektorskih timova, ili kapacitete medijskih redakcija.

Provedba: koristiti standardne metode za identificiranje zainteresovanih strana; mapirati kapacitete; uključiti predstavnike/ce MST-a i novinara/ki; ostaviti dovoljno vremena za održavanje kontinuiteta saradnje.

Povezivanje različitih sektora i medija kroz održavanje saradnje i uključivanje svih partnera u proces

Cilj: održavanje saradnje među multisektorskog tima i medija kroz redovno informisanje, međusobnu motivaciju i komunikaciju.

Provedba: identificirati osobu ispred multisektorskog tima koja je zainteresovan/a za vođenje saradnje sa medijima; omogućavati povremene treninge/izgradnju kapaciteta za članove i članice MST-a o odnosu sa medijima, vještinama komunikacije, razmjeni informacija; formalizirati saradnju kroz jasno definisanje uloga i odgovornosti članova i članica MST-a i medijskih redakcija; dati vlasništvo nad procesom multisektorskim timovima; motivirati profesionalce i profesionalke sa konkretnim i konstruktivnim idejama za napredak ka zajedničkom rješavanju problema.

Osiguravanje profesionalnog razvoja i dovoljnih resursa za održivu saradnju i zalaganje medijskih profesionalaca i profesionalki iz lokalnih medija

Cilj: omogućiti održivu saradnju kroz neophodne resurse kao što su posvećeno vrijeme, kvalificirani novinari/ke, podrška u edukaciji medija i članova i članica MST.

Provedba: novinari i novinarki će u cilju odgovornog i ispravnog izvještavanja o rodno zasnovanom nasilju nad ženama i djevojčicama proaktivno podržati saradnju sa institucijama koje djeluju u odgovoru na nasilje, tako što će raditi na temama koje doprinose podizanju svijesti javnosti o problemima svih oblika nasilja, a ne samo onda kada se ono desi. Od multisektorskog tima dobit će podršku u smislu sugestija za izvještavanje o nasilju nad ženama i djevojčicama (vidjeti Aneks 3) iz ugla društvenog problema, izbjegavajući izvještavanje o nasilju kao izoliranom incidentu.

PRIMJERI AKTIVNOSTI

Unapređenje saradnje lokalnih medija i multisektorskih timova u odgovoru na nasilje			
Područje 1: Novinari i novinarke			
Aktivnost	Kratki opis	Indikatori	Nosioci aktivnosti
Konsultacije sa novinarima/kama o problematičnom medijskom izvještavanju o nasilju nad ženama; MST može dobiti savjete od novinara/medija s kojim ima uspostavljenu saradnju.	Na osnovu uspostavljenih direktnih odnosa sa novinarima/kama, a u slučaju da je uočeno problematično medijsko izvještavanje, organizovati diskusiju sa predstavnicima medija ili posvećenim novinarima/kama.	Broj <i>ad hoc</i> konsultacija predstavnika medija i multisektorskog tima.	MST, uz pomoć vjerodostojnog vanjskog partnera za facilitiranje razmjene informacija s medijima, ukoliko je potrebno.
Obuka novinara/ki o osnovnim elementima rodno odgovornog izvještavanja u medijima.	Novinari/ke koriste postojeće edukativne materijale i dostupna znanja i ekspertize.	Broj održanih radionica. Broj edukativnih sesija.	Urednici uz učešće eksperata iz institucija koje rade na operativnom nivou sa osobama koje trpe nasilje /subjekti zaštite.
Područje 2: Urednička politika			
Aktivnost	Kratki opis	Indikatori	Nosioci aktivnosti
MST osmišljava barem jednu godišnju kampanju koja adresira nasilje nad ženama, promovira društveni odgovor na nasilje, i potiče medijsku podršku toj kampanji.	Poticanje medija da daju svoj doprinos kampanji kroz istovremeno profesionalno izvještavanje. Urednici/e jednom godišnje u plan aktivnosti i rada, uzimajući u obzir kampanju, dodaju i konkretan plan doprinosa podizanju svijesti o nasilju nad ženama i djevojčicama.	Broj građana/ki dosegnut kampanjom, kao i medijskim izvještavanjem uporedo s kampanjom, što će prikazati doprinos medija u izvještavanju.	Multisektorski tim. Mediji. Međunarodne i lokalne nevladine organizacije.
Prilagodavanje komunikacijskog plana aktivnosti MST-a.	U sklopu aktivnosti i rada multisektorskog tima, potrebno je planirati i komunikacijske aktivnosti, a novinari koji su uključeni u njihov rad u tome mogu dati svoj doprinos, a MST će inače nastojati da uključi i informiše što širi krug lokalnih medija.	Broj obuka multisektorskog tima u strateškom komuniciranju i izradi komunikacijskog plana.	Mediji. Eksterni komunikacijski stručnjaci. NVO.

Područje 3: Medijski sadržaj			
Aktivnost	Kratki opis	Indikatori	Nosioci aktivnosti
Usklađivanje medijskog sadržaja sa preporukama i smjernicama za rodno odgovorno izvještavanje.	Mediji pri izvještavanju o temama iz oblasti nasilja nad ženama konsultuju relevantne sagovornike/ce iz multisektorskog tima.	Broj konsultacija sa stručnjacima iz MST-a. Broj članaka u skladu sa standardima za odgovorno izvještavanje o rodno zasnovanom nasilju nad ženama objavljenih u lokalnim medijima.	Medji.
Multisektorski tim izrađuje komunikacijski plan ka medijima.	MST unapređuje izvještavanje prema medijima kroz sistemsko planiranje.	Izrađen komunikacijski plan.	Multisektorski timovi.
Područje 4: Modaliteti saradnje			
Aktivnost	Kratki opis	Indikatori	Nosioci aktivnosti
Sastanci multisektorskog tima i medija u cilju razmjene informacija o aktivnostima koje se preduzimaju u odgovoru i prevenciji nasilja.	Unaprijediti saradnju i razmjenu informacija unutar zajednice, između građana/ki i institucionalnih mehanizama, nevladinih organizacija.	Broj organizovanih redovnih sastanaka.	Multisektorski tim. Mediji.
Organizacija tematskih sastanaka ili diskusija.	Multisektorski tim ima tematske sastanke sa medijima na temu izvještavanja i prioriternih tema u oblasti. Uspostavlja se plan tematskih sastanaka sa medijima.	Broj planiranih tematskih sastanaka MST koje prati medijsko izvještavanje.	Multisektorski timovi.
Organizacija vanrednih sastanaka ili diskusija kao hitni odgovor na posebno osjetljiv slučaj nasilja.	Multisektorski tim poziva lokalne medije na hitni sastanak u cilju davanja multisektorskog doprinosa kvalitetnom izvještavanju ka javnosti.	Broj vanrednih sastanaka.	Multisektorski timovi. Mediji.

ANEKS 2

MOGUĆI MODALITETI UKLJUČIVANJA MEDIJA U RAD MST

	Opis	Prednosti i nedostaci
<p>Model 1.</p> <p>Mediji potpisnici protokola o saradnji za sprečavanje nasilja u porodici.</p>	<p>Predstavnici i predstavnice lokalnih medija su aktivni ravnopravni članovi i/ili članice MST i redovno prisustvuju sastancima i aktivnostima, i novinari/ke i urednici/ce imaju snažnu savjetodavnu ulogu o komuniciranju prema javnosti.</p>	<p>Lokalni mediji su u potpunosti informisani o detaljima odgovora na nasilje, sa svim njegovim pozitivnim i negativnim aspektima.</p> <p>Previše informacija može biti podijeljeno sa predstavnicima medija. Postoji opasnost od dijeljenja osjetljivih informacija i podataka koje se ne bi trebale dijeliti javno.</p>
<p>Model 2.</p> <p>Mediji kao pridruženi članovi u organigramu multisektorskog tima</p>	<p>Predstavnici i predstavnice lokalnih medija su povremeno aktivni članovi i članice MST i kvartalno prisustvuju sastancima i aktivnostima.</p>	<p>Lokalni mediji su djelimično informisani o mehanizmima odgovora na nasilje, sa određenim njegovim pozitivnim i negativnim aspektima, u skladu sa interesom javnosti i potrebama MST za komunikacijom prema javnosti.</p> <p>Mediji, a samim time i šira javnost, su ograničeni u pristupu informacijama o, naprimjer, potencijalnim problemima koji postoje u radu određenih institucija zaštite od nasilja u porodici i oslanjaju se na informacije koje MST odluči podijeliti.</p>
<p>Model 3.</p> <p>Mediji kao deklarativni partneri multisektorskog tima</p>	<p>Predstavnici i predstavnice lokalnih medija su deklarativno spremni na saradnju sa MST i povremeno budu pozvani da se uključe u diskusije i aktivnosti kojima se MST bavi.</p>	<p>Mediji imaju uvid u aktualne tematske oblasti koje su u fokusu multisektorskog tima.</p> <p>Lokalni mediji su rijetko informisani o detaljima odgovora na nasilje, a kada i jesu, onda su to nepotpuni i često šturi podaci budući da su navike izvještavanja institucija generalno skromne u BiH. Premalo informacija bude podijeljeno sa predstavnicima medija, čak i potencijalno važnih i podataka koji bi trebali da imaju put do javnog obznanjivanja. Pri malom uključivanju, raste opasnost od udaljavanja medija od ove teme.</p>

SMJERNICE ZA ETIČKO IZVJEŠTAVANJE

Uzevši u obzir nalaze iz istraživanja o medijskom izvještavanju o nasilju nad ženama koje je UN Women u BiH izradio 2016. i 2018. godine, postojeće bh. i međunarodne zakone, preporuke, etička načela, kodekse, pravila i dobre prakse, u smislu odgovornog i ispravnog izvještavanja o rodno zasnovanom nasilju nad ženama i djevojčicama, kreirane su i ove preporuke koje se odnose na poželjne medijske prakse u pristupanju temama rodno zasnovanog nasilja. U tom smislu novinari i urednici treba da:

1. Kroz svoj rad i djelovanje u medijima promovišu **rodnu ravnopravnost** u skladu s domaćim i međunarodnim preporukama i zakonima i **odstupe od stereotipnog i seksističkog prikazivanja žena u medijskim izvještajima**;
2. Snažnije preuzmu odgovornost u promovisanju **dostojanstva žena**, bore se protiv diskriminacije nad ženama i seksizma i rade na **mijenjanju stereotipa**;
3. Poštuju odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine koji **zabranjuje javno prikazivanje i predstavljanje bilo koje osobe, uključujući i žene, na uvredljiv, omalovažavajući i ponižavajući način u smislu njihovog spola**;
4. Koriste Kodeks za štampu i online medije u BiH i Kodeks o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija kao temeljna načela profesionalnog obavljanja novinarske djelatnosti, a posebno da u smislu rodno zasnovanog nasilja nad ženama **ne objavljuju bilo kakav sadržaj koji direktno ili indirektno žene stavlja u neravnopravan položaj** ili ih diskriminiše na osnovu njihovog spola;
5. Kontinuirano rade, u saradnji s institucijama koje se time bave, na **podizanju svijesti o problemima rodno zasnovanog nasilja nad ženama** i to svih njegovih oblika: fizičkog, seksualnog, psihološkog i ekonomskog, i to **ne samo onda kad se ono desi**;
6. Proaktivnije se bave temom nasilja nad ženama, **ne oslanjajući se isključivo na informacije koje obezbijede policijski izvori ili nevladine organizacije** iz te oblasti, na taj način da češće rade **analitičke priloge** koji će tretirati te teme i pozivati i nadležne institucije na djelovanje;
7. Izvještajima o počinjenom nasilju nad ženama ili nasilju u porodici pristupe u smislu **društvenog problema rodno zasnovanog nasilja i obrađuju ih tematski**, a ne često u rubrikama crne hronike, bez konteksta i kratko;
8. Kad god je moguće, ne oslanjaju se na kratke agencijske vijesti ili vijesti s nepouzdanih online portala u temama o nasilju nad ženama, nego kad god je moguće koriste **duže novinarske forme** poput intervjua, komentara ili istraživačke priče;
9. Ako ne postoji jasan interes javnosti, **izbjegavaju objavljivanje eksplicitnih fotografija** i snimaka budući da je takva praksa suprotna etičkim standardima, može da naštetiti osobama nad kojima je izvršeno nasilje i uznemiri javnost, štite intimu žena od neopravdanog i senzacionalističkog otkrivanja u javnosti i obrate pažnju da ne objavljuju neprovjerene informacije, pogotovo one koje mogu ugrožiti žene koje su pretrpjele nasilje;
10. Teme koje uključuju lične tragedije tretiraju s posebnom pažnjom, a osobama nad kojima je izvršeno nasilje pristupe s poštovanjem i bez viktimiziranja. **Prikazivanje žena kao žrtava u javnosti može da stvori utisak da su one nemoćne i slabe** zbog toga što su žene i stoga trebaju pažljivo naći balans između poštovanja prema njima i interesa da priča bude objavljena, ali i uticaja te objave na ugled i život osoba uključenih u priču, pogotovo ako se radi o djeci;
11. **Ne otkrivaju lične podatke i identitet** žene (imenom ili fotografijom) koja je pretrpjela nasilje, osim kad ona to jasno želi, budući da to može da nanese štetu njoj i njenoj porodici;
12. Pažljivo odlučite o **otkrivanju identiteta počinioca nasilja**, što ne treba uvijek uraditi, jer to može da dovede do otkrivanja identiteta osobe nad kojom je počinjeno nasilje, ali i iz razloga presumpcije nevinosti;
13. Žene koje su preživjele nasilje **ohrabre, kroz analitičko izvještavanje** ili pažljivim ličnim pristupom, da snažnije progovore o nasilju;

14. Više uključite stručnjake/inje iz različitih oblasti, daju prostora sociolozima/sociologinjama, psiholozima/psihologinjama, socijalnim radnicima/radnicama, ali ne isključivo odvojeno od tekstova ili priloga o primjerima počinjenog nasilja;

15. U izvještajima češće naglase i podsjetite na **kazne koje slijede** za osobe koje počine nasilje;

16. Izbjegavajte direktno i indirektno opravdavanje nasilja korištenjem stereotipičnih rodni uloga u izvještavanju o nasilju nad ženama i nasilju u porodici (naprimjer, tako što ćete ženama dodijeljivati isključivo uloge supruge, majke, partnerice i slično);

17. Izbjegavaju bombastične naslove i korištenje senzacionalističkih riječi poput „šokantno“, „brutalno“ ili „stravično“;

18. Primjere nasilja nad ženama stave u **kontekst društvenog problema** i ne izvještavaju o njima kao izolovanim slučajevima krivičnih djela i žene ne portretiraju kao žrtve i na taj način ih dodatno viktimiziraju;

19. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici **ne tretiraju kao nesretan slučaj ili tragediju** nego kao društveni problem;

20. Aktivnije razmjenjuju informacije s vladinim i nevladinim sektorom u oblasti borbe protiv rodno zasnovanog nasilja nad ženama, a u izvještavanju budu svjesniji da, **osim informativnog karaktera, mogu da djeluju i edukativno.**

**UN WOMEN JE AGENCIJA UJEDINJENIH
NACIJA POSVEĆENA RODNOJ
RAVNOPRAVNOSTI I OSNAŽIVANJU
ŽENA. KAO VODEĆA AGENCIJA U
OBLASTI ZAGOVARANJA ZA ŽENE
I DJEVOJČICE, UN WOMEN JE
USPOSTAVLJEN KAKO BI SE UBRZAO
NAPREDAK ZA ISPUNJAVANJE NJIHOVIH
POTREBA ŠIROM SVIJETA.**

UN Women podržava zemlje članice UN-a u postavljanju globalnih standarda za rodnu ravnopravnost, i radi sa vladama i civilnim društvom na kreiranju zakona, politika, programa i usluga potrebnih za osiguravanje efektivnog implementiranja standarda koji će istinski koristiti ženama i djevojčicama širom svijeta. UN Women radi na svjetskom nivou da viziju Ciljeva održivog razvoja učini stvarnošću za žene i djevojčice i zagovara jednako učešće žena u svim aspektima života, fokusirajući se na četiri strateška prioriteta: Žene vode, učestvuju i imaju jednaku korist od sistema vlasti; Žene imaju prihod, sigurnost, pristojnu radnu i ekonomsku neovisnost; Sve žene i djevojčice žive život oslobođen od svih oblika nasilja; Žene i djevojčice doprinose i imaju veći utjecaj u izgradnji održivog mira i otpornosti, i imaju jednake koristi od sprečavanja prirodnih katastrofa i konflikata, kao i od humanitarnih akcija. UN Women također koordinira i promovira rad UN sistema u unapređenju rodne ravnopravnosti.

Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.unwomen.org
www.facebook.com/unwomenbih
www.twitter.com/unwomenbih
www.instagram.com/unwomenbih